

Rekenkamercommissie

gemeente Renkum

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111
Fax (026) 33 48 310

Internet www.renkum.nl

Bank BNG 28.50.07.076

Aan
de raad van de gemeente Renkum

Datum 19 juli 2012
Onderwerp tussenrapportage onderzoek subsidies

Geachte raadsleden,

Vorige week hebben wij via de griffier vernomen dat nog tijdens dit reces een werkgroep met raadsleden aan de slag gaat met voorstellen voor de bezuinigingen. Omdat de verwachting bestaat dat de informatie uit ons onderzoek Subsidies u daarbij van nut kan zijn, hebben we in overleg met de voorzitter van de rekeningcommissie gemeend u alvast een cijfermatige tussenrapportage aan te bieden. Wellicht dat u uw eigen bezuinigingsvoorstellen richting kunt geven, met het inzicht dat dit cijfermateriaal u biedt.

Rekenkamercommissie onderzoek Subsidies

Zoals u weet, is de Rekenkamercommissie bezig met de afronding van het onderzoek Subsidies. We verwachten de rapportage in de raadsyclus van oktober 2012 aan u te kunnen presenteren. Het doel van het onderzoek is uw raad inzicht te bieden met betrekking tot de inzet van subsidies, dat u kan helpen nog beter invulling te geven aan uw kaderstellende en controlerende taak. Meer specifiek gaat het daarbij in dit onderzoek om:

- een beschrijving van het begrip subsidie;
- een beschrijving en vergelijking van de bedragen die op jaarbasis via directe en indirecte subsidiering aan instellingen en/of evenementen beschikbaar gesteld worden;
- een beschrijving van de mate waarin de beoogde functie van een subsidie is gekoppeld aan gemeentelijke doelstellingen.

Kanttekeningen bij deze tussenrapportage

Als Rekenkamercommissie zien wij het als één van onze belangrijkste taken de raad te ondersteunen in zijn kaderstellende functie. In dat licht bieden wij u dan ook nu deze tussenrapportage aan. Tegelijkertijd is het hier wel gepast u te wijzen op een aantal kanttekeningen.

Ten eerste: Deze tussenrapportage betreft slechts een deel van het gehele onderzoeksrapport. De tussenrapportage gaat enkel in op het onderdeel *indirecte subsidiering*. Daarnaast betreft de tussenrapportage slechts de indirecte subsidiering met betrekking tot *accommodaties*, terwijl het onderzoeksrapport ook evenementen meeneemt. Ten slotte betreft de tussenrapportage slechts *één accommodatie*, terwijl het onderzoeksrapport twee accommodaties naast elkaar zet.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Bijlagen

Mr. J.I.M. le Comte
(026) 33 48 505

1

j.le.comte@renkum.nl

Verzenddatum deze brief
19 juli 2012

Ons kenmerk
113883

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Met andere woorden: de tussenrapportage bevat slechts een conceptversie van een onderdeel van het in oktober a.s. te presenteren onderzoeksrapport, namelijk een beeld van de indirecte subsidiering met betrekking tot *Sportpark Wilhelmina*.

Ten tweede: Er zijn vijf sportparken¹ in de gemeente Renkum. In deze tussenrapportage is gekozen voor Sportpark Wilhelmina omdat dit sportpark, van de twee sportparken waar de sportnota zich op richt, de meeste verenigingen kent die structureel gebruik maken van de accommodatie. De uitgangspunten en berekeningen die ten grondslag liggen aan paragraaf drie van deze tussenrapportage zijn opgenomen in bijlage 1. Deze zijn tot stand gekomen op basis van de gemeentelijke financiële administratie en overleg met de betrokken ambtelijke medewerkers.

Benadrukt wordt dat de resultaten die u aantreft enkel illustratief zijn voor de wijze waarop indirecte subsidies binnen de gemeente Renkum zijn vormgegeven.

De steekproef is niet voldoende omvangrijk om generaliserende uitspraken te kunnen doen aangaande de hoogte van dergelijke subsidies in de gehele gemeente.

Vanwege deze kanttekening willen wij u dan ook dringend verzoeken om eveneens kennis te nemen van de in bijlage twee opgenomen aanbevolen literatuur. Deze zal een bijdrage leveren aan de context waarbinnen de bevindingen in de tussenrapportage geplaatst moeten worden.

Ten derde: De Rekenkamercommissie hecht veel waarde aan het zorgvuldig toepassen van de regels omtrent bestuurlijk en ambtelijk hoor en wederhoor zoals vastgelegd in de verordening op de Rekenkamercommissie². En uiteraard worden deze regels ook toegepast wanneer het concept onderzoeksrapport Subsidiebeleid is afgerond.

Wat wij u nu aanbieden, is niet meer en niet minder dan een *cijfermatige tussenrapportage*, waarbij enkele cijfers die wij ook in ons onderzoek zullen opnemen, voor u op een rijtje zijn gezet. De cijfers zijn aangeleverd door de ambtelijke organisatie en de berekeningen zijn meermalen gecheckt.

Ten vierde: Wij willen u attenderen op de reeds ingezette werkzaamheden met betrekking tot het opstellen van een *sportnota* die u het najaar van dit jaar wordt aangeboden door het college. In deze sportnota is een herziening van de tarieven- en subsidiemethodiek als uitwerking opgenomen. Wij verwachten dat de ideeën van het college hierover eveneens van toegevoegde waarde kunnen zijn voor u.

Ten vijfde: Het gaat in deze tussenrapportage om cijfermateriaal dat voor u als raadslid gewoon beschikbaar is. Echter, aangezien een en ander nu wel enigszins uit de context van het onderzoek is gehaald, verzoeken wij u met *enige prudentie* om te gaan met deze informatie. Immers, de cijfers maken onderdeel uit van een onderzoek naar subsidies en niet van een onderzoek naar mogelijke bezuinigingen.

¹ Sportpark Wilhelmina (Renkum/Heelsum), Sportpark Bilderberg (Oosterbeek), Sportpark Hartenstein (Oosterbeek), Sportpark Wolfheze en Sportpark Waayenberg (Doorwerth).

² De 'Verordening op de Rekenkamercommissie gemeente Renkum 2010' stelt in artikel 13 dat de Rekenkamercommissie betrokkenen in de gelegenheid stelt om hun zienswijze op een conceptrapport kenbaar te maken. In artikel 14 van dezelfde verordening wordt gesteld dat de Rekenkamercommissie het rapport voor een eerste reactie kan voorleggen aan het college.

Gemeente Renkum

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Uiteraard wordt deze tussenrapportage tegelijkertijd ook aan uw college aangeboden.

Indien u naar aanleiding van dit begeleidend schrijven of de tussenrapportage nog vragen heeft, zijn wij natuurlijk te allen tijde bereid deze te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamercommissie gemeente Renkum,

Daan Nijland
Voorzitter

Bijlage: tussenrapportage

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

TUSSENRAPPORTAGE

1. Onderzoeksobject

Het onderzoeksobject van deze tussenrapportage betreft de subsidies die betrekking hebben op het jaar 2010. Hier is voor gekozen omdat deze subsidies op het moment van de start van het onderzoek definitief zijn vastgesteld. Zoals in het begeleidend schrijven staat aangegeven, wordt in deze tussenrapportage ingegaan op de vraag welke bedragen indirect worden verstrekt ten aanzien van de accommodatie Sportpark Wilhelmina.

2. Definities

Onder directe subsidies wordt in deze tussenrapportage verstaan: "De aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt, met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuurorgaan geleverde goederen of diensten."

Onder indirecte subsidies wordt in deze tussenrapportage verstaan: "Leveringen/goederen of diensten die door de gemeente Renkum aan organisaties worden geleverd die niet inbegrepen zijn in een directe subsidie en die niet in rekening worden gebracht." Hierbij kan gedacht worden aan het verhuren van accommodaties tegen niet kostendekkende tarieven, aan diensten in natura (menskracht) of aan materieel (hekken bij evenementen).

3. Tarieven accommodaties

"Het beschikbaar zijn van adequate voorzieningen is een belangrijke voorwaarde voor veel vormen van sportbeoefening. Accommodaties zijn echter kostbare voorzieningen. Ze vormen een belangrijke uitgavenpost voor gemeenten, maar ook voor sportverenigingen. Niet alleen de bouw van accommodaties, maar ook de exploitatie van de accommodaties vraagt vanwege de niet kostendekkende tarieven om gemeentelijke financiering.

Tarieven van sportaccommodaties vormen hiermee een financieel beleidsinstrument voor gemeenten, dat in tijden van recessie en bezuinigingen extra aandacht krijgt. Maar de tarieven van sportaccommodaties kunnen niet los worden gezien van het andere financiële beleidsinstrument, namelijk subsidies."³

Met voorgaande voor ogen, krijgt u in deze tussenrapportage een cijfermatig overzicht met betrekking tot de baten en lasten opbouw betreffende Sportpark Wilhelmina.

3.1 Sportpark Wilhelmina

Sportpark Wilhelmina ligt in Renkum/Heelsum en heeft in totaal twaalf velden: zeven wedstrijd-velden (waarvan één korfbalveld) en vijf oefenvelden.

³ W.J.H. Muller Instituut, 'Een veld voor de helft: over sociale tarieven en subsidies'. Een tarieven- en subsidievergelijking vanuit verenigingsperspectief voor Brabant Stad in opdracht van gemeenten Eindhoven, 's Hertogenbosch, Tilburg en Breda, 2011, pag. 5.

Gemeente Renkum

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

In tabel 3.1 zijn de baten en lasten van Sportpark Wilhelmina weergegeven. Tabel 3.1 maakt duidelijk dat de totale baten niet opwegen tegen de totale lasten. Het negatieve saldo van 185.507 wordt door de gemeente gedragen.

Dit saldo wordt in dit onderzoek aangeduid als indirecte subsidie. De verenigingen betalen een lager dan kostendekkende huur, mogelijk gemaakt doordat de gemeente bijdraagt in de totale lasten.

Een groot deel van de lasten bestaat uit onderhoud groen, kapitaallasten en doorbelastingen. De hoogte van de laatste categorie wordt bepaald door de toeschrijving van een deel van alle uren die door medewerkers worden geboekt op sportparken.

Lasten		Baten	
gasverbruik	132	DKOD (korfbal)	2.103
stroomverbruik	1.335	RWW (voetbal)	8.038
groenvoorzieningen	0	CVV Redichem (voetbal)	4.023
goederen, specifieke gebruiksgoed	0	CHRC (voetbal)	2.509
onderhoud machines en installaties	3.649	overig	173
specifieke verbruiksgoed.	7.195		
diensten, huren en pachten	268		
vrz premies	112		
lidmaatschappen en contributies	0		
belastingen	3.016		
diensten, waterverbruik	174		
onderhoud groen	42.649		
kapitaallasten: normale en extra afschrijvin- gen	2.076		
kapitaallasten	10.333		
voorziening EM	371		
doorbelastingen ⁴	131.043		
Totaal lasten	202.353	Totaal baten	16.846
Saldo baten-lasten	-185.507		

Tabel 3.1 Exploitatieoverzicht Sportpark Wilhelmina

3.2 Berekening kostendekkende huurprijs

De berekening van de kostendekkende huurprijs kan op verschillende manieren plaatsvinden. Voor de bepaling van de kosten, kan worden uitgegaan van de feitelijke kosten versus normbedragen.

⁴ 56,49% van de totale uren sportparken.

Gemeente Renkum

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Daarnaast zijn gegevens nodig met betrekking tot de verhuurbaarheid of de verhuur van de accommodatie per ruimtelijke eenheid of per tijdseenheid (bijvoorbeeld aantal velden vermenigvuldigd met aantal uren). In dit onderzoek zijn de feitelijke baten gerelateerd aan de feitelijke lasten. De uitgangspunten en een uitgebreide berekening zijn genomen in bijlage 1.

In onderstaande tabel 3.2 zijn de benodigde gegevens weergegeven en is de kostendekkende huurprijs berekend voor Sportpark Wilhelmina.

Accommodatie	Totale lasten	Verhuurde uren	Kostendekkende huur
trainingsveld	70.763,00	1.959,6	36,11
wedstrijdveld	131.417,00	1.539,8	85,35

Tabel 3.2 Overzicht kostendekkende huurprijzen Sportpark Wilhelmina

3.3 Berekening indirecte subsidiering

Doordat per vereniging bekend is hoeveel uren gebruik is gemaakt van de accommodatie, is het mogelijk om de opbrengst te berekenen wanneer de gemeente volledig kostendekkend zou werken. De berekening van de indirecte subsidiering vindt plaats door middel van een vergelijking van de opbrengst in geval van de kostendekkende huur met de feitelijke opbrengsten.

In onderstaande tabel 3.3 zijn de benodigde gegevens weergegeven en is de indirecte subsidiering van verenigingen met betrekking tot Sportpark Wilhelmina berekend.

Vereniging	verhuurde uren/jaar		baten bij kosten dekkende huur	werkelijke baten	subsidie absoluut	subsidie (%)
	training	wedstrijd				
DKOD (korfbal)	0,00	362,00	30.895,54	2.102,86	28.792,68	93,2
RVW (voetbal)	1210,00	616,80	96.336,10	8.038,48	88.297,62	91,7
CVV Redichem (voetbal)	509,60	316,20	45.388,77	4.023,12	41.365,65	91,1
CHRC (voetbal)	240,00	244,80	29.559,51	2.508,55	27.050,96	91,5
Totaal/gemiddeld	1.959,60	1.539,80	202.179,92	16.673,01	185.506,91	(A) 91,9

Tabel 3.3 Indirecte subsidiering Sportpark Wilhelmina

Tabel 3.3 laat zien dat RVW in absolute zin de meeste indirecte subsidie ontvangt. In relatieve zin is dit DKOD, maar de percentages liggen niet ver uit elkaar.⁵

⁵ Voor de volledigheid is ook nog een berekening uitgevoerd met de kostendekkende huurprijs op basis van het normale aantal verhuurbare uren: in dat geval varieert de indirecte subsidie van 92,3 tot 87,7 %.

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

3.4 Berekening totale subsidiering per vereniging en subsidiering per lid

Doordat per vereniging bekend is hoeveel leden⁶ zij hebben en wat zij aan (directe⁷) subsidie ontvangen, kan per vereniging worden berekend hoeveel subsidie zij totaal ontvangen en hoeveel de totale subsidie per lid bedraagt.

In onderstaande tabel 3.4 zijn de benodigde gegevens weergegeven en is de totale subsidie per vereniging en subsidie per lid berekend.

Vereniging	leden#	subsidie direct	subsidie indirect	totaal subsidie	subsidie per lid
DKOD (korfbal)	180	450,00	28.792,68	29.242,68	162,46
RVW (voetbal)	499	550,00	88.297,62	88.847,62	178,05
CVV Redichem (voetbal)	381	1.205,00	41.365,65	42.570,65	111,73
CHRC (voetbal)	?	0,00	27.050,96	27.050,96	?
Totaal/gemiddeld	nvt	2.205,00	185.506,91	187.711,91	nvt

Tabel 3.4 Ledenaantallen, directe subsidie en indirecte subsidie Sportpark Wilhelmina

4. Aanvulling Rekenkamercommissie

- De lasten van Sportpark Wilhelmina bedragen 202.353 euro. De baten bedragen 16.846 euro. Dat betekent dat de lasten 8,3% van de baten dekken en dat er sprake is van een indirecte subsidie van 91,7%. Volgens de aangeleverde specificatie door de ambtelijke organisatie gelden andere percentages voor wat betreft de dekking voor Sporthal Doorwerth, namelijk 24,1% in 2010 en 14,2% in 2012⁸. Dat betekent dat het percentage indirecte subsidies voor die accommodatie lager zal zijn, namelijk 75,9% in 2010 en 85,8% in 2012.
- De in bijlage 3 genoemde literatuur laat zien hoe de dekkingspercentages in andere gemeenten zijn. Deze kunnen niet zomaar naast de in deze tussenrapportage genoemde percentages geplaatst worden, omdat de uitgangspunten niet helemaal gelijk zijn. Zo neemt het W.J.H. Mulierinstituut de kapitaallasten niet mee in de berekeningen. En zo gaat gemeente Overbetuwe uit van normbedragen voor wat betreft de lasten.

⁶ Het betreft de ledenaantallen 2011; deze zijn aangeleverd door de ambtelijke organisatie. Het ledenaantal CHRC is onbekend. Omdat de aantallen over 2010 niet bekend zijn en we aannemen dat de ledenaantallen in 2010 niet enorm verschillen van 2011, hebben we besloten deze mee te nemen in de berekening.

⁷ De bedragen van de directe subsidie zijn afkomstig uit een overzicht aangeleverd door de ambtelijke organisatie. Dat overzicht bevat ongeveer 98% van de namens de gemeente verstrekte subsidies (team Samenleving). Uit dat overzicht komt naar voren dat CHRC geen subsidie ontvangt, CVV Redichem twee subsidies ontvangt (activiteiten en waardering) en DKOD en RVW één subsidie ontvangen (waardering). De waarderingssubsidie staat los van ledenaantallen; deze is gebaseerd op: 1) ontmoeting 225,-, 2) professionele begeleiding cq educatie aspect 225,- en 3) bijzondere doelgroep (jong, oud, kwetsbaar) 100,-. Aangezien het overzicht niet alle verstrekte subsidies bevat, bestaat de kans dat een vereniging een directe subsidie ontvangt die niet in de tabel is meegerekend.

⁸ 2010: lasten 443.678 en baten 106.694. 2012: lasten 456.817 en baten 64.899.

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Een overeenkomst tussen de verschillende documenten en de tussenrapportage is dat binnensport een hoger dekkingspercentage kent dan buitensport.⁹

⁹ Rekenkamercommissie Papendrecht maakt in hun onderzoek onderscheid tussen binnensport, buitensport en wijkgebouw. W.J.H. Mulier Instituut maakt in hun onderzoek onderscheid tussen binnensport, buitensport en zwembad. Gemeente Overbetuwe maakt in hun raadsvoorstel onderscheid tussen: buitensport, binnensport, welzijn multifunctioneel, welzijn monofunctioneel en zwembad. In ons onderzoek beschouwen we sportparkactiviteiten als buitensport en sporthalactiviteiten als binnensport.

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Bijlage 1 - Sportpark Wilhelmina: uitgangspunten en berekening kostendekkende huur

Uitgangspunten

- Voor de lasten gaan we uit van de bedragen zoals aangeleverd door de ambtelijke organisatie. De lasten over 2009, 2010 en 2011 zijn vergelijkbaar wat betekent dat de in 2010 geboekte lasten een gemiddeld beeld geven van de lasten per jaar.
- Voor de baten gaan we uit van de bedragen zoals aangeleverd door de ambtelijke organisatie. De baten in een boekjaar betreffen de huren voor een seizoen, dat loopt van september van dat jaar tot en met augustus van het volgende jaar. De baten over 2009, 2010 en 2011 zijn vergelijkbaar wat betekent dat de in 2010 geboekte baten een gemiddeld beeld geven van de baten per jaar.
- Sportpark Wilhelmina bestaat uit 12 velden: 5 trainingsvelden en 7 wedstrijd velden (6 voetbal en 1 korfbal).
- De norm voor de verhuurbaarheid is in overleg als volgt bepaald:
 - Trainingsveld: 800 uur per jaar. Dit is conform de norm uit het Handboek voor sportaccommodaties van ISA Sport.
 - Wedstrijd veld: 250 uur per jaar. Dit is conform de norm uit het Handboek voor sportaccommodaties van Isa Sport.
- In deze rapportage gaan we niet uit van een norm voor wat betreft verhuurbaarheid, maar van het feitelijk verhuurde. Dat wil zeggen: de feitelijke lasten worden gerelateerd aan de feitelijke baten. Dit ten behoeve van het doel van het onderzoek, namelijk in beeld te brengen hoe baten en lasten zich tot elkaar verhouden in het kader van indirecte subsidiering.
- De kosten worden als volgt verdeeld: 65% van de kosten worden toegerekend aan de wedstrijd velden en 35% van de kosten worden toegerekend aan de trainingsvelden. Dit is in overeenstemming met de meer gedetailleerde administratie van de sportcoördinator/uitvoerder in Excel.
- De kostendekkende huurprijs per uur per veld wordt als volgt berekend: lasten gedeeld door het aantal velden gedeeld door het aantal verhuurde uren.

Gemeente Renkum

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Berekening kostendeekkende huur

Lasten 2010: 202.180 (202.353-173)			
op basis van normatieve verhuur			
trainingsveld		wedstrijdveld	
uren per jaar	800	uren per jaar	250
aantal velden	5	aantal velden	7
totaal verhuurbare uren	4000	totaal verhuurbare uren	1750
aandeel lasten 35%	70.763,00	aandeel lasten 65%	131.417,00
kostendeekkende huur	17,69	kostendeekkende huur	75,10
op basis van feitelijke verhuur			
Trainingsveld (strook)		wedstrijdveld	
totaal verhuurde uren	1959,6	totaal verhuurde uren * ¹	1539,8
aandeel lasten 35%	70.763,00	aandeel lasten 65%	131.417,00
kostendeekkende huur	36,11	kostendeekkende huur	85,35

*¹ Een wedstrijdveld wordt gebruikt om wedstrijden te spelen en om te oefenen. Voor gebruikerscijfers is uitgegaan van de administratie van de sportcoördinator/uitvoerder: dkod: $18,1 \cdot 20$ // rww: $11,6 \cdot 26 + 7,88 \cdot 40$ // redichem: $8,7 \cdot 26 + 2,25 \cdot 40$ // chrc: $4,8 \cdot 26 + 3 \cdot 40$

Datum
19 juli 2012

Onderwerp
tussenrapportage onderzoek subsidies

Bijlage 2 – Aanbevolen literatuur

- Rekenkamercommissie Papendrecht, '*Effectief subsidiebeleid. Rekenkameronderzoek naar subsidiebeleid gemeente Papendrecht*', 2007. Met name: hoofdstuk 4.
- W.J.H. Muller Instituut, '*Een veld voor de helft: over sociale tarieven en subsidies*'. Een tarieven- en subsidievergelijking vanuit verenigingsperspectief voor Brabant Stad in opdracht van gemeenten Eindhoven, 's Hertogenbosch, Tilburg en Breda, 2011. Met name: samenvatting en hoofdstuk 6.
- www.overbetuwe.nl/bis/dsresource?objectid=51472 (raadsvoorstel)
- www.overbetuwe.nl/bis/dsresource?objectid=51474 (bijlage 1)
- www.overbetuwe.nl/bis/dsresource?objectid=51475 (bijlage 2)
- www.overbetuwe.nl/bis/dsresource?objectid=51476 (bijlage 3)